

מסורת הש"ס

היה בקי בכן. בפרס ועוניה ויודע מי קרוי פרס ועוניה: עוף כבד בסימן אחד טהור. אם יודע שאין דומה לכן ואין שמו פרס ועוניה אבל אם שמו פרס חיישין שמה מינו הוא: בסימן אחד טמא. שמה פרס ועוניה וזוהי הס: כב' מוסק פרס ועוניה ומסקה כל שאר עופות טמאין דלית להו מלתא חוץ מעורב: סודורי. הוא אישטורניל: מפני שיש לו זפק. ואין זה מאותן שני סימנים שבוער ומ"מ אין לו אלא שני עורב ואליעזר מפני שרגיל לשתן עם העורבים מחזיקו וממנו וכדתיבא

אזכירינן א: עוף כבד בסימן אחד טהור. ואפילו אין בקי בהן ובשמותיהן דלא חיישין דלמא פרס ועוניה הן דמפרש לקמיה דלא שכימי ציטוב אלא במדברות: והני מילי דלא דריס. כי משהיין ביה סימן אחד מחזיקין ליה בטבור כל כמה דלא חזין ליה דדריס. ונראה לי שכל עוף הנותן רגלו על האוכל כשהוא אוכל ומחזיקו ברגלו שאל יוד ולא יעטל כוונ' אלא פיו הוא דרסה וכן דרך העורבים שגדלן צנחם שקורין קוא"ה: הא דרב נחמן מאי. דלמא לעיל דבעיין בקי ואי לא חיישין לפרס ועוניה: מאי איכא. למאי נחוש: המפרט. שאגרתניר בלע"ז: לשה מלורט. שהוא לפור האמור בצורה: מרוטרא מפני כפי. להא דלמימר ללשנא קמא דלמימר דפקק הלכתא כרבי אליעזר דאמר ליה ליה דרב יהודה דמכר ליה ליה טהור מורע דהא דקמי פנונים לבנה ולא גרסיין היינו שנחלקו בה. דלאו דארכ יהודה קאי אלא אמתי' דקמי ליתניהו להביא טנוית לבנה: לאפוקי דביס. הגדלות והדרות נקירות הנחם ושחורות הן: ספיל. מין יונה הוא: ופסול משום טורין. אם לא להניחו משחין בצורת חורין כדלמרינן

בפרק קמא (לעיל כג.) גדולים כשרים קטנים פסולין וכשר משום יונה נקטנה: דאליסי. מין טורין: טורין של רחבה. כך שמן: עורב אין לחיש שמה דורס הוא שאין עוף שני סימנים דורס אלא עורב ומינו בלכד ואם היה דורס א"כ היה העוף טמא דכל עוף הדורס טמא ועורב ומינו אינו שמכרו א"כ מה היה לו להיות אם היה לו שני סימני טהרה ושני סימני טומאה אלא ודאי אינו דורס ומ"מ לא נחמקין צתשה עשר עופות הדדרי כזולהו מלתא סימנין כי נאמר דכולם דורסין והג' סימנים האחרים הוא שיש בהם ונפקא מינה לפי זה כפירוש הקונטרס דהא דקמי כל שיש לו אצבע יתרה חפק וקרקבן נקלף בידוע שהוא טהור דאירשא סמין דכבר אשמועינן דכל עוף הדורס טמא ולא כפירוש ר"ת ולא נמיר בג' סימנין הללו שום עוף עד שאינו דורס כי הג' הדרי כזולהו ומיהו אין הלשון משמע כן דהא בב' סימנים משמע שבקטנו שאין לו יתור דומיא דבא בסימן אחד דכולה שמעתא דממע דברור לו שאין לו אלא סימן אחד דאי מספקא לן א"כ הו ספק עורב ומשמע דלא בעיין שיכיר עורב כשאב בסימן אחד וא"ת דלעיל משמע דסימן רביעי לא הדר כזולהו דלמיה אלא או בפרס או בעוניה ולרבי אליעזר משכחת לה כולהו סימני טהרה בעורב ומינו לפי פשט ההלכה דמשמע דחפק וקרקבנו נקלף שהם סימן טהרה צוריר וטנוית לבנה ובעורב ליה סימני טהרה האחרים וא"כ בעורב ומינו איכא ד' סימני טהרה ובסמון פסק הלכה כר' אליעזר ומשמע דהלכה כרבי חיאל לדאמר עוף הבא בסימן אחד טהור לפי שאינו דומה לגשר ואסיקנא לדדידה דחד לא משכחת לה אלא בפרס או בעוניה ואפילו לפירוש הריב"ם דלמא שבער ש' לו אצבע יתרה חפק מ"מ כיון דרבי אליעזר חשיב טנוית מין עורב וקרקבנו נקלף דקמי ומדכר נמי לא דריס מדאכלי ליה אנשי גליל אלמא משכחת להו כולהו סימני טהרה בעורב ומינו ונראה לפרש דבהכי פליגי רבי אליעזר ורבנן דזקן של זכיר קטן הוא וקרקבנו של טנוית לא מנורא לקלפה בידיים ולא חשיב ליה רבי אליעזר זפק וקליפה: והוא דאי דריס. פירש בקונטרס דמשכחת לה סימן אחד מחזיקין ליה בטבור כל כמה דלא חזין ליה דדריס וקשה אמאי טהור שמה עורב הוא שיש לו שני סימני טהרה ועוד דמשמע דאי היה פרס ועוניה שכימי ציטוב היה מספקא בהו ואמאי כיון דמחזיקין בהו דאינו דורס ונראה לי דהוא דלא דריס כלומר כזוהו סימן אחד היינו דאין דורס ודתי ליכא לספוקי אלא אי בפרס או בעוניה ולא שכימי ציטוב אבל אם היה דורס התקין עוף הדורס טמא: אמר רבא אמר רבי יהודה. היינו רב יהודה סתמא ולפי שהיה רבו מובהק קאמר רבי י"מ דקאמר רבי משום דספק ליה אי שמע מרבי יהודה תנא או מרב יהודה אמורא והיינו דלמא צלמנא אדייק וגמר שמעתיה מפומיה דרביה כרסנה דפומנתא דלמא רחבה א"כ יהיה הר הניט כטויי כפול היה ואין נראה דא"כ היה ליה למימר דאפילו ספק דגברי גריס דלמא לעיל בפ"ק (דף יח:) גבי רב יהודה ספק משמיה דרב ספק משמיה דשמואל ועוד דכי מייתי תסם ההוא דסטויי כפול היה ליה לאחויי נמי הך דשמעתין אלא היינו דיוקא דידיה ממה שהיה אומר בלשון רבו ולא היה רוצה לשנות הלשון אפי"ם שהוא לישון משונה דקאמר סטויי כפול היה סטויי לפניס מסטויי והוה ליה למימר אנטונית היתה כדלמא בפ"ק דפסחים (דף יג. וסא): [וע"ע מוס' צלה יא: ד"ה אמר]: כרזי

אלו טרפות פרק שלישי הולין

סב.

עין משפט
נר מצוה

רבה א מ"י פ"א מהלכות
מחללות אסורות
הלכה טו ז' ח' חג עשין
סב טושי"י יד קמן סב
ספ"ק ב:

לענין רש"י

אישטורניל. וזויר.
אזכירינן א. טנוית.
קאר"ה. קאק.
אשטורניר
[אישטורניר]. לגר.

רבינו גרשום

והוא שיכיר עורב. כלומר
דאית ליה תרי וטמא: אמר
אמימר הלכתא עוף הבא
בסימן אחד טהור. כלומר
בעיני שלא יהיה דורס
ועוד סי' אחד שהן ב'
סימנין: הא דרב נחמן
מא. כלומר דרב נחמן לא
בני א" אלא חד סי' שלא
יהא דורס. ואביעתי חיבא
משום דפירס ועוניה לא
שכימי ציטוב כלומר פרס
ועוניה חד מיניהו לא דריס
ואף על פי כן טמא ומוכח
מקום כיון דלא שכימי
ציטוב עוף הבא בסימן
שני דורס טהור דליכא
לספיקא בפרס ועוניה
לאפוקי הני דבתי דאובמי
כלומר הוה לדברי הכל
אסורה. כל העופות

א) נראה דל"ל דרב נחמן הא
כ"ל דלא לא היה בקי בהן
ובשמותיהן עוף הבא בסימן
אחד טמא ואפי' אם הסימן
הוא דלא דריס.

בבקי בהן ובשמותיהן. מרזייהו צעין דלא ליתי למטעי: כפי' אחר טמא. הוא מצי למימר טהור והוא שיכיר בסימן אחד טמא. פרס ועוניה: רבי אליעזר אומר להביא את הוריר. מרזייהו הוא דפליגי רבנן עליה אבל מודו דלמינו אלא לרזויי שאר עופות הדומין להן: מפני שיש להם זפק. מפני שקרקבנו נקלף משמע דהך סימנין ליתניהו בעורב ורבי אליעזר סבר דאפילו הכי אפשר דהו מין עורב ואין לחוש אם אין שני סימני טהרה של עורב ומינו שזין ורבנן סברי כיון דאין שזין א"כ אינו מינו וה"ר יצחק צ"ח מליך דק צבור שאט קורין קורבניל בלע"ז ומלא שש לו אצבע יתרה חפק ומחון כך היה רוצה לפרש שמעתא דהכא והלא אנשי כפר ממרתא אולכין אותן א"כ ממיין כהן שאין מין עורב ולא מימי טעמא דיש לו זפק לאפוקי מעורב ועורב נמי יש לו זפק אלא מפרש הטעם למה אולכין אותו שרואין בו סימני טהרה שיש לו זפק שהוא סימן טהרה וגם אינו דורס אלא זה לא הולך לפרש דפשיטא דכל עוף הדורס טמא וממילא מימי רחיה מדאכלי ליה א"כ ממיין בו שאינו מין עורב וקשה לפירוש הריב"ם דלא עורב יש לו אצבע יתרה חפק א"כ אין קרקבנו נקלף ודורס ואי אפשר לומר כן מדלמא רב נחמן עוף הבא בשני סימנין טהור והוא שיכיר עורב ועל כרחק חד מהני שני סימנין אינו דורס דכל עוף הדורס טמא ומדאכא לספוקי עורב ש"מ דעורב אינו דורס ואפשר דאותו שאנו עורב קורבניל שיש בו אצבע יתרה חפק כמו כן אינו דורס והו מ"ט עופות אלא אם נתברר לנו שהוא רק כלומר שמוציא הזרע דרך הפה א"כ זהו עורב ודאי דלמא נתלק (ספסדרין קח:) שהוא משלשה שמשו צמיחה ולקו ונלטרך לדחוק ולפרש דה"ק כל צב' סימנין טהור פירוש שאנו מוצאין סלשם שני סימנין והשלישי אינו כל דלית ביה

השלישי נדחי ולא נדקתו אם הוא דורס או לאו ואם נכיר שאין זה עורב אין לחיש שמה דורס הוא שאין עוף שני סימנים דורס אלא עורב ומינו בלכד ואם היה דורס א"כ היה העוף טמא דכל עוף הדורס טמא ועורב ומינו אינו שמכרו א"כ מה היה לו להיות אם היה לו שני סימני טהרה ושני סימני טומאה אלא ודאי אינו דורס ומ"מ לא נחמקין צתשה עשר עופות הדדרי כזולהו מלתא סימנין כי נאמר דכולם דורסין והג' סימנים האחרים הוא שיש בהם ונפקא מינה לפי זה כפירוש הקונטרס דהא דקמי כל שיש לו אצבע יתרה חפק וקרקבן נקלף בידוע שהוא טהור דאירשא סמין דכבר אשמועינן דכל עוף הדורס טמא ולא כפירוש ר"ת ולא נמיר בג' סימנין הללו שום עוף עד שאינו דורס כי הג' הדרי כזולהו ומיהו אין הלשון משמע כן דהא בב' סימנים משמע שבקטנו שאין לו יתור דומיא דבא בסימן אחד דכולה שמעתא דממע דברור לו שאין לו אלא סימן אחד דאי מספקא לן א"כ הו ספק עורב ומשמע דלא בעיין שיכיר עורב כשאב בסימן אחד וא"ת דלעיל משמע דסימן רביעי לא הדר כזולהו דלמיה אלא או בפרס או בעוניה ולרבי אליעזר משכחת לה כולהו סימני טהרה בעורב ומינו לפי פשט ההלכה דמשמע דחפק וקרקבנו נקלף שהם סימן טהרה צוריר וטנוית לבנה ובעורב ליה סימני טהרה האחרים וא"כ בעורב ומינו איכא ד' סימני טהרה ובסמון פסק הלכה כר' אליעזר ומשמע דהלכה כרבי חיאל לדאמר עוף הבא בסימן אחד טהור לפי שאינו דומה לגשר ואסיקנא לדדידה דחד לא משכחת לה אלא בפרס או בעוניה ואפילו לפירוש הריב"ם דלמא שבער ש' לו אצבע יתרה חפק מ"מ כיון דרבי אליעזר חשיב טנוית מין עורב וקרקבנו נקלף דקמי ומדכר נמי לא דריס מדאכלי ליה אנשי גליל אלמא משכחת להו כולהו סימני טהרה בעורב ומינו ונראה לפרש דבהכי פליגי רבי אליעזר ורבנן דזקן של זכיר קטן הוא וקרקבנו של טנוית לא מנורא לקלפה בידיים ולא חשיב ליה רבי אליעזר זפק וקליפה: והוא דאי דריס. פירש בקונטרס דמשכחת לה סימן אחד מחזיקין ליה בטבור כל כמה דלא חזין ליה דדריס וקשה אמאי טהור שמה עורב הוא שיש לו שני סימני טהרה ועוד דמשמע דאי היה פרס ועוניה שכימי ציטוב היה מספקא בהו ואמאי כיון דמחזיקין בהו דאינו דורס ונראה לי דהוא דלא דריס כלומר כזוהו סימן אחד היינו דאין דורס ודתי ליכא לספוקי אלא אי בפרס או בעוניה ולא שכימי ציטוב אבל אם היה דורס התקין עוף הדורס טמא: אמר רבא אמר רבי יהודה. היינו רב יהודה סתמא ולפי שהיה רבו מובהק קאמר רבי י"מ דקאמר רבי משום דספק ליה אי שמע מרבי יהודה תנא או מרב יהודה אמורא והיינו דלמא צלמנא אדייק וגמר שמעתיה מפומיה דרביה כרסנה דפומנתא דלמא רחבה א"כ יהיה הר הניט כטויי כפול היה ואין נראה דא"כ היה ליה למימר דאפילו ספק דגברי גריס דלמא לעיל בפ"ק (דף יח:) גבי רב יהודה ספק משמיה דרב ספק משמיה דשמואל ועוד דכי מייתי תסם ההוא דסטויי כפול היה ליה לאחויי נמי הך דשמעתין אלא היינו דיוקא דידיה ממה שהיה אומר בלשון רבו ולא היה רוצה לשנות הלשון אפי"ם שהוא לישון משונה דקאמר סטויי כפול היה סטויי לפניס מסטויי והוה ליה למימר אנטונית היתה כדלמא בפ"ק דפסחים (דף יג. וסא): [וע"ע מוס' צלה יא: ד"ה אמר]: כרזי